

BEREGNING AF SOCIAL VÆRDI

– hvilke resultater kan sammenlignes?

En fælles ramme

I Danmark bruger vi hvert år milliarder af kroner på at skabe sociale forandringer. Det skal vi have mest muligt ud af. Derfor har vi brug for at sætte tal på den sociale værdi, så vi har det bedst mulige grundlag for at prioritere. Social værdi kan omfatte både samfundsøkonomiske gevinster og bredere aspekter så som livskvalitet.

Der findes flere bud på modeller, der beregner social værdi, og det er der gode grunde til, nemlig: mange forskellige aktører og mange forskellige behov. Men det betyder, at det er vanskeligt at gennemskue hvilke beregninger, der kan sammenlignes og hvordan.

Der er behov for et værktøj eller en ramme, som giver klarhed om forudsætningerne for de enkelte beregninger, og gør det nemmere at holde en beregning op imod en anden.

I rammen, som præsenteres her, bliver beregningerne deklareret i forhold til to grundlæggende spørgsmål, som begge vedrører kvaliteten i beregningerne af social værdifastsættelse:

1. Hvilke beskrivende tal (indikatorer) indgår i beregningerne?
2. Hvordan er beregningerne lavet?

Rammen kan bruges til at deklare målinger af social værdi og til at vurdere usikkerhederne omkring en måling.

GRUNDLAG FOR SAMMENLIGNINGER

Opdelingen af datagrundlag og beregningsmetode giver mulighed for, at beregninger kan deklarerer inden for de to spørgsmål. Det kan give en gennemsigtighed om kvaliteten af beregningen, og det bliver tydeligt, om og hvordan den kan sammenlignes med andre beregninger.

Boks 1

BAGGRUND

Erhvervsstyrelsen har i samarbejde med Socialstyrelsen, Social- og Indenrigsministeriet, Kolding Kommune, Københavns Kommune, Bikubenfonden, TrygFonden og Den Sociale Kapitalfond arbejdet med at definere, hvordan beregninger af social værdi kan sammenlignes og med at identificere konkrete beregningstilgange. Konklusionerne herfra ligger til grund for denne publikation.

1. Hvilke beskrivende tal indgår i beregningerne?

En beregning af social værdi kan belyse konsekvenserne af en given indsats både for individet og for samfundet. Eksempelvis hvilken økonomisk værdi det har, at en udsat ledig får en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet.

Når kvaliteten af beregningerne skal vurderes, er det væsentligt at se på, hvad der måles og hvordan.

Overordnet er der tre niveauer af effekter;

- A) direkte
- B) indirekte
- C) afledte konsekvenser som ikke direkte påvirker de offentlige udgifter.

Nogle beregninger vil alene inddrage data, der omhandler direkte samfundsøkonomiske konsekvenser, mens andre beregninger vil være mere detaljerede og indeholde informationer fra flere niveauer. Dette element handler således om at vurdere datagrundlaget for beregningerne.

VURDERING AF DATAGRUNDLAG

I vurderingen deklarerer, hvilke tal der er inddraget i beregningen. Det vil sige, hvad vi tager med i forhold til at måle forandringen og dermed den værdi, indsatsen skaber.

Tallene, som viser noget om effekten af indsatsen, kaldes indikatorer – og kan fx være data, der beskriver skat og overførsler for målgruppen. I forhold til udsatte ledige, der overgår til beskæftigelse, vil inddragelse af sådanne indikatorer kunne bidrage til at måle, om beskæftigelse af udsatte ledige medfører højere skattebetalinger og/eller besparelser for det offentlige.

Indikatorerne kan også være data, der beskriver de forandringer, der sker på det mere personlige plan som effekt af en indsats, altså hvilke forandringer en indsats har betydet for den enkelte. I eksemplet med udsatte ledige, der kommer i beskæftigelse, kunne det være, om personerne oplever højere livskvalitet.

Jo flere relevante indikatorer, der inddrages i beregningerne, jo mere dækkende vil beregningen naturligvis også blive. I de fleste tilfælde vil et højt antal af pålidelige indikatorer formentlig føre til en øget kvalitet af den beregnede sociale værdi af den enkelte indsats.

I figur 1 herunder ses eksempler på indikatorer, som kan inddrages i værdifastsættelsen af sociale indsatser.

A – Direkte samfundsøkonomiske konsekvenser

Indikatorerne i dette lag er defineret ved at være direkte overførsler mellem en offentlig aktør eller privat virksomhed og det enkelte individ. Det kunne eksempelvis være en persons indkomst og skattebetalinger. Indikatorerne er direkte målbare og kan tilgås fra centralt hold fx via Danmarks Statistik.

B – Indirekte samfundsøkonomiske konsekvenser

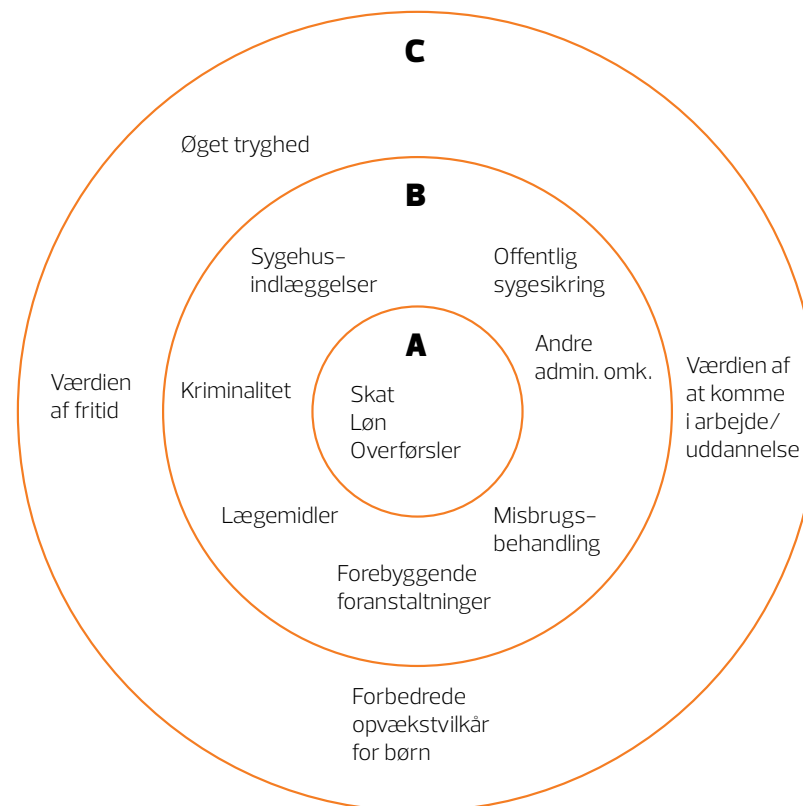
Indikatorerne på niveau B omfatter ændringerne i det offentlige serviceforbrug ift. eksempelvis sagsbehandling, lægebesøg,

misbrugsbehandling osv. Indikatorerne på dette niveau er altså øvrige offentlige udgifter, der direkte kan henføres til det enkelte individ, men som ikke involverer direkte overførsler. Information om disse indikatorer kan i de fleste tilfælde tilgås fra centrale registre.

C – Andre afledte konsekvenser

Endelig kan det være relevant at inddrage indikatorer, som kigger på øvrige ændringer for individet. Det kunne fx være værdien af det at opleve at bidrage positivt til samfundet og den øgede livskvalitet, der kan ligge heri.

Figur 1

2. Hvordan er beregningerne lavet?

Det andet spørgsmål handler om præcisionen i beregningen, altså; hvordan regner vi på værdien?

Beregninger af social værdi inddeles i fem niveauer, hvor niveau 1 er det mest præcise og niveau 5 det mindst præcise. Dette skal afdække, hvordan gevinsten af en given social indsats er beregnet.

Beregninger af social værdi for en given social indsats skal som udgangspunkt kortlægge den forandring, der er sket for personerne omfattet af indsatsen. For en mere præcis måling af værdien skabt af indsatsen, skal en gruppe af lignende personer, der ikke har været omfattet af den pågældende indsats, også følges. Denne gruppe af personer kaldes sammenligningsgruppen. Forskellen i ændringerne mellem de to grupper vil så tilskrives indsatsen eller potentialet i den. Jo bedre der kan opstilles retvisende indsats- og sammenligningsgrupper, jo mere præcis vil beregningerne af værdien blive. Præcisionen af beregningen afhænger derfor af, om der kan opstilles en fornuftig sammenligningsgruppe, og hvordan den i givet fald kan dannes. Der er defineret fem niveauer for præcision i beregningen. Hvor niveau 1 er den mest omfattende og detaljerede beregning.

5 – Ingen sammenligning

Det mindst præcise niveau er trin 5. Beregninger på dette niveau har ikke defineret en indsats- og/eller sammenligningsgruppe. Det kunne være analyser, der alene består af kvalitativ information, hvor personer skildrer, hvordan de har oplevet forandringer i kraft af en indsats.

Det kunne også være en beregning af, hvad udsatte ledige koster det offentlige i gennemsnit over en given periode. Her vil forandringerne ved, at udsatte ledige kommer i beskæftigelse, ikke blive kortlagt, men beregningerne kan skabe indsigt i potentialet ved at rykke målgruppen.

4 – Overordnet sammenligningsgruppe

På niveau 4 er der adgang til en eller flere målbare indikatorer, og der eksisterer samtidig historiske erfaringer med indsatsen. Indsatsgruppen kan så dannes direkte på baggrund af en egentlig indsats eller være fastlagt ud fra nogle centralt observerbare karakteristika, der sandsynliggør, at gruppen har oplevet den forandring, som projektet har til formål at opnå, fx overgang fra passiv forsørgelse til beskæftigelse. Sammenligningsgruppen er her dannet på et overordnet niveau. Personerne i sammenligningsgruppen er derfor ikke nødvendigvis den gruppe af personer, der udgør det mest retvisende sammenligningsgrundlag i forhold til personerne i indsatsgruppen. Et eksempel kunne være en beregning, hvor værdien ved at bringe udsatte ledige i beskæftigelse er fastlagt ved at antage, at de udsatte ledige kommer i beskæftigelse i lige så høj grad som gennemsnittet.

3 – Præcis sammenligningsgruppe

På niveau 3 er indsatsgruppen identificeret på samme vis som på niveau 4, altså enten direkte via indsatsen eller via nogle centralt observerbare karakteristika, der sandsynliggør, at de har oplevet den relevante forandring.

Sammenligningsgruppen er samtidig dannet på en måde, så personerne i denne gruppe ligner indsatsgruppen så meget som muligt på nær, at de ikke har oplevet den tilsvarende indsats. Sammenligningsgruppen er altså identificeret ved at parre individer fra indsatsgruppen med andre individer med tilsvarende karakteristika, således at de fx har samme køn, uddannelse, ledighedshistorik mv.

Sammenligningsgruppen på dette niveau er dog stadig dannet på en måde, så det kan ikke afvises, at forskellen mellem indsats- og sammenligningsgruppen skyldes indikatorer, som der ikke er taget højde for, eller som det ikke er muligt at tage højde for.

En beregning, der sammenligner udsatte ledige, der kommer i beskæftigelse, med en gruppe af udsatte ledige, der ikke kom i job, men havde samme køn, alder, uddannelse mv. som dem, der kom i beskæftigelse, kunne være et eksempel på dette niveau.

2 – Årsagssammenhæng kan identificeres indirekte

Det næstøverste trin er kendetegnet ved, at der er adgang til målbare indikatorer, og at der kan dannes indsats- og sammenligningsgrupper ud fra historiske erfaringer.

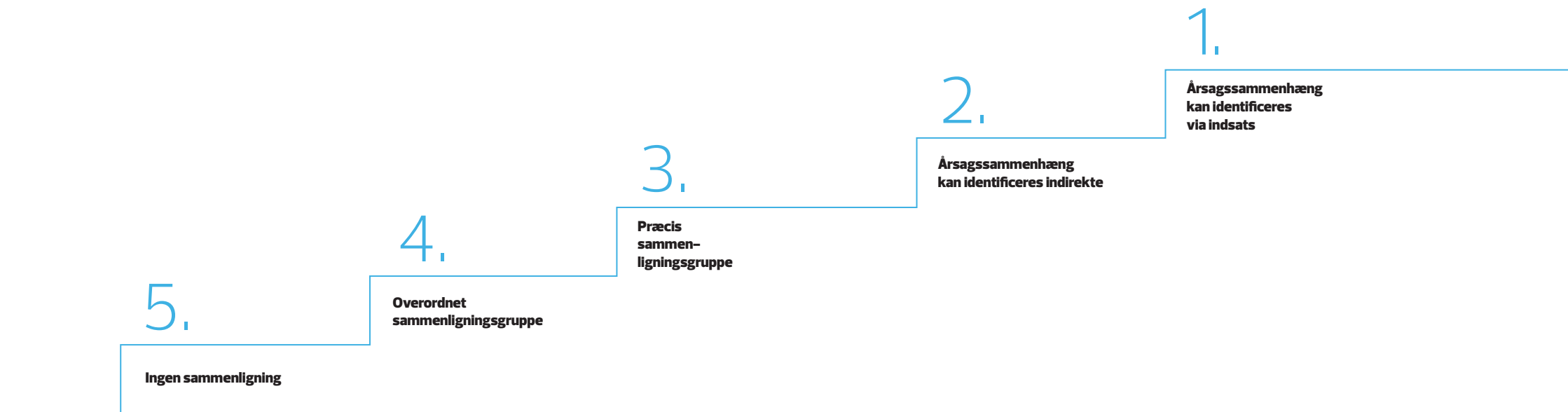
Samtidig kan årsagssammenhængene i forhold til indsats og effekt sandsynliggøres overbevisende. Dvs. at der ikke er indikatorer, som ikke medtaget i identifikationen af sammenligningsgruppen, men som kan tænkes at påvirke resultatet.

Et eksempel kunne være en beregning på baggrund af politikindgreb, hvor en udvalgt gruppe af udsatte ledige fx unge under 30 år i højere grad kommer i beskæftigelse. Udsatte ledige, der lige var fyldt 30 år, kunne derved fungere som en retvisende sammenligningsgruppe, da de ikke ville være omfattet af indgrebet.

1 – Årsagssammenhæng kan identificeres via indsats

Det øverste niveau er kendetegnet ved, at der er adgang til målbare indikatorer, og at der kan dannes indsats- og sammenligningsgrupper ud fra historiske erfaringer. Indsats- såvel som sammenligningsgruppen kan samtidig defineres direkte på baggrund af indsatsen.

Årsagssammenhængen og derved beregningen af den samlede værdi kan derved beregnes direkte på baggrund af indsatsens design via fx lodtrækningsforsøg. Her kunne det fx være tildeling af mentorstøtte til udsatte ledige, hvor tildelingen foregår på baggrund af lodtrækning, og hvor dem, der ikke bliver omfattet af selve indsatsen, derved udgør sammenligningsgruppen.

Sådan deklarerer en beregning

– TO EKSEMPLER

Ser vi på en analyse af værdien af at bringe nyløsladte kriminelle i beskæftigelse som eksempel (se boks 2), kan vi deklarerer beregningen i analysen som nedenfor.

Der regnes på ændringer i målgruppens indkomst, skattebetalinger og overførsler ved overgang til beskæftigelse. Samtidig kortlægger analysen, om kriminaliteten blandt nyløsladte kriminelle faldt blandt dem, der overgik til beskæftigelse umiddelbart efter løsladelse.

Da datagrundlaget for beregningerne dækker indikatorer for både direkte og indirekte omkostninger, er vurderingen af data på AB.

Når det kommer til beregningens præcision, befinder eksemplet sig på niveau 3, da beregningen identificerer en gruppe af nyløsladte kriminelle, der ikke overgik til beskæftigelse efter løsladelse, der dermed fungerer som sammenligningsgruppe. Identifikationen af indsats- og

Boks 2

JOB TIL NYLØSLADTE KRIMINELLE ER EN GEVINST FOR DET OFFENTLIGE

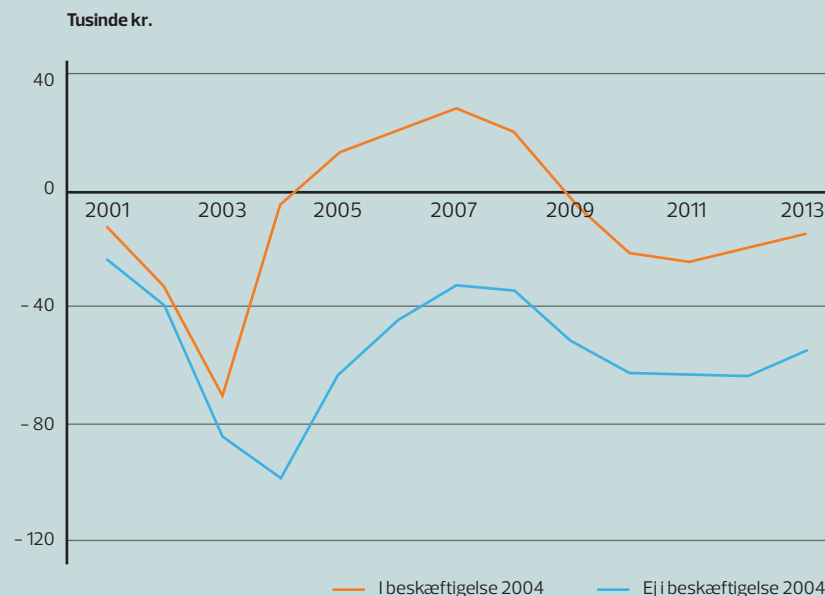
Beskæftigelse til en person dømt for volds- eller narkokriminalitet umiddelbart efter løsladelse har en samlet social værdi på omkring en halv million kroner for samfundet. Den sociale værdi af beskæftigelse for nyløsladte skyldtes øgede skattebetalinger og lavere udgifter til offentlig forsørgelse. Baggrunden for beregningen er personer løsladt i 2003, og de er opdelt alt efter om de havde mindst tre måneders beskæftigelse i løbet af 2004 eller ej.

sammenligningsgrupperne er samtidig baseret på historiske data. Indsatsgruppen består af nyløsladte kriminelle, der fandt arbejde inden for en given periode – og en sammenligningsgruppe bestående af nyløsladte kriminelle, som ikke fandt arbejde i samme periode, men som lignede dem, der gjorde, ift. observerbare karakteristika som alder, køn, beskæftigelses- og kriminalitetshistorik.

Beregningerne i analysen kan altså deklarerer til værdien AB3. Dette giver grundlag for, at analysens resultater – og effekt af indsatsen – kan sammenlignes med resultaterne fra andre tilsvarende analyser med værdien AB3.

Deklarering af beregninger af social værdi gør sammenligninger nemmere. Grundlaget for den enkelte beregning styrkes derved i takt med, at flere og flere beregninger deklarerer og derved nemmere kan anvendes til at underbygge hinanden.

Figur 2: Nettobidrag til det offentlige for nyløsladte kriminelle

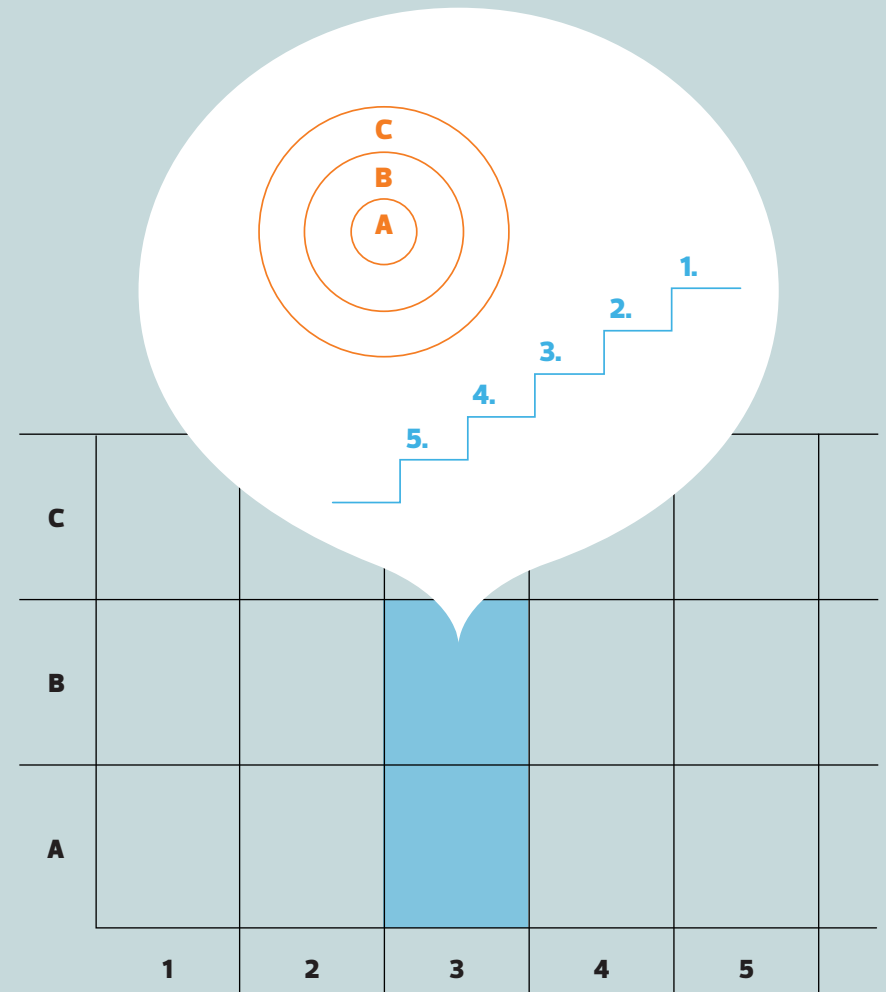

Boks 3

TAL PÅ VÆRDIEN AF JOBS PÅ KANTEN AF ARBEJDSMARKEDET – SOCIALETAL.DK

Den Sociale Kapitalfonds beregningsværktøj "Sæt tal på din sociale værdi" kan give et indblik i den sociale værdi af, at en udsat person går fra passiv forsørgelse og ind i beskæftigelse. Resultaterne kan være med til at illustrere, hvordan beskæftigelse påvirker ledige udsattes tilknytning til arbejdsmarkedet og derved også samfundet over en kortere tidsperiode. Resultaterne er et skøn for potentialet ved at bringe udsatte ledige i beskæftigelse og skal ikke ses som konsekvensberegninger af en direkte indsats for en gruppe udsatte.

Grundlaget for beregningerne er registerdata fra Danmarks Statistik, der anvendes til at afgrænse og definere målgrupper i forhold til udsatte ledige samt til at beregne værdien af at bringe personer fra målgruppen i beskæftigelse. Beregningerne kan derved deklarereres som AB3.

Vil du vide mere?

KONTAKT

ERHVERVSSTYRELSEN

Telefon: +45 35291000

E-mail: erst@erst.dk

www.erhvervsstyrelsen.dk

